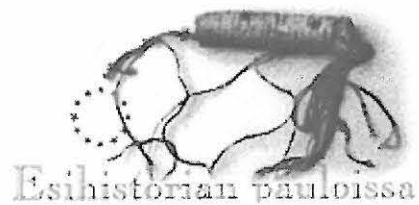

HAUSJÄRVI [66] TEURONJOEN SUU S

Hautamaisten painanteiden kaivaus 2002

Riihimäen kaupunginmuseo

Juha Ruohonen

HAUSJÄRVI [66] TEURONJOEN SUU S
Hautamaisten painanteiden kaivaus 2002

Sisältö:

1. Johdanto	2
2. Tutkimuskohde ja -menetelmät	2
2.1. Kohde ja sen tutkimushistoria.....	2
2.2. Kaivausalueet ja mittaukset.....	3
2.3. Kaivausmenetelmät ja dokumentointi.....	3
3. Kaivaushavainnot ja löydöt	4
3.1. Painanne 1	4
3.2. Painanne 2	4
3.3. Painanne 4	5
4. Tulokset	6
5. Vaaitustaulukot	8
6. Diapositiiviluettelot	17
7. Karttaluettelo	19
Kuvaliite	
Kartat	
Löytöluettelo	

HAUSJÄRVI [66] TEURONJOEN SUU S

Hautamaisten painanteiden kaivaus 2002

1. Johdanto

EU:n rakennerahaston Tavoite 2 -ohjelmaan liittyvän "Esihistorian pauloissa" -projektin yhteydessä jatkettiin arkeologisia kaivaustutkimuksia Hausjärvellä vuonna 2001 aloitetulla kohteella Teuronjoen suu S. Riihimäen kaupunginmuseon ja Etelä-Suomen lääninhallituksen koordinoiman hankkeen tavoitteisiin kuuluu mm. Hämeen maakunnan eteläosan esihistorian tuntemuksen edistäminen arkeologisten tutkimusten ja kohteista laadittavan opastetun reitistön muodossa. Hanke on jatkunut vuodesta 2000. Projektin johtaja on FT Heikki Matiskainen.

Kaivaukset järjesti Riihimäen kaupunginmuseo. Kaivaukset kohteella suoritettiin 24.7.-26.7.2002 välisenä aikana. Samanaikaisesti tutkimuksia suoritettiin loppuun lähellä Mommilanjärven vastakkaisella rannalla sijaitsevassa kohteessa Hausjärvi Lempiönkärki. Kohteen Teuronjoen suu S kenttätöaika oli vajaat kolme päivää. Työvoimana kaivauksella toimivat hausjärveläiset lukiolaiset Heidi Orava ja Samu Orava sekä arkeologian opiskelija fil. yo Sanna Hujanen. Kaivausjohtajana toimi HuK Juha Ruohonen.

2. Tutkimuskohde ja -menetelmät

2.1. Kohde ja sen tutkimushistoria

Kohde sijaitsee Hausjärven kirkolta noin kymmenen kilometriä koilliseen, Mommilanjärven itärannalla. Noin 300 metrin päässä koillisessa on Mommilanjärveen laskeva Teuronjoki, jonka mukaan kohde (kivikautinen asuinpaikka alemmalla terassilla) on nimetty. Jokea pitkin kulkee Hausjärven ja Lammin raja. Vajaan kilometrin päässä idässä on Hausjärven ja Lammin välinen maantie. Sen varrella on Jokelan talo, jonka maalla kohde sijaitsee. Maantieltä eroaa myös joen etelärannan suuntainen tie Mommilanjärven rantaan ja kohteelle. (kartta 1)

Kohde sijaitsee luoteeseen laskevalla hiekkarinteellä, jolla on havaittavissa rantamuodostumia. Alemmalla rantaterassilla kapealla tasanteella sijaitseva kivikautinen asuinpaikka löytyi vuoden 2000 inventoinnin yhteydessä Timo Jussilan toimesta. Kohteessa suoritettiin kaivauksia vuonna 2001 (Bilund & Ruohonen 2001; ks. kaivauskertomus Museoviraston arkeologian osaston arkistossa). Vuoden 2001 kaivausten yhteydessä havaittiin alueella sijaitsevat kuopanteet, jolloin ne myös yleiskartoitettiin. Kaikkiaan alueella havaittiin 11 kuopannetta, joista 3 oli muodoltaan pyöreähköjä ja 8 pitkänomaisia.

Hautamaiset painanteet sijaitsevat rinteiden ylemmällä, loivasti luoteeseen viettävällä terassilla noin 30 m kaakkoon - lounaaseen asuinpaikkatasanteelta absoluuttisella korkeudella 88-89 m mpy. Maasto tutkimusalueella on huonokasvuista istutettua mäntymetsää ja maaperä hiekkaa.

Vuonna 2001 kaivettiin yhden hautamaisen painanteen (painanne 1) päätyyn 2 m² koekuoppa (koekuoppa 12). Painanteen päädyssä havaittiin turpeen ja huuhtoutumiskerroksen jälkeen noin 30 cm tummaa nokista hiekkaa, jonka alla ja osittain myös painanteen reunalla ladottua kiveystä. Mitään löytöjä ei tällöin havaittu. Edellä mainitut hautamaiset painanteet, ns. ryssänhaudat olivat vuoden 2002 tutkimusten kohteena. (kartta 2)

2.2. Kaivausalueet ja mittaukset

Vuoden 2002 tutkimusten tarkoituksena oli selvittää painanteiden funktiota, ajoitusta ja mahdollista yhteyttä alemman rantaterassin asuinpaikkaan. Kaivettaviksi painanteiksi valittiin kolme lähekkäin sijainnutta painannetta (painanteet 1, 2 ja 4), joista kaksi sijaitsee korkeuskäyriä vastaan, yksi niiden suuntaisesti (kartta 3). Ne erottuivat ennen kaivausta maastossa selkeinä, noin 2,5-3 m pitkinä, 1,5 m leveinä ja noin 35-50 cm syvinä pitkänomaisina kuopanteina.

Alueelle vuonna 2001 luotua koordinaatistoa käytettiin kaivauskoordinaatistona myös vuoden 2002 tutkimuksissa. Koordinaatistossa x-akseli kulkee korkeuskäyrien suuntaisesti, noin 61° neulapohjoisesta koilliseen, ja y-akseli sitä vastaan kohtisuoraan. Koordinaatistossa x-koordinaatti kasvaa koilliseen ja y-koordinaatti kaakkoon. Tutkitut kohteet sijoittuivat koordinaatistossa välille $x = 493-502$ ja $y = 520-529,5$.

Korkeuskiintopisteenä käytettiin vuoden 2001 tutkimusten yhteydessä korkeusmitattuja painanteen 1 (koekuoppa 12) päädyn kiviä. Näin mitattiin vaaituskoje samalle korkeudelle kuin vuonna 2001. Tässä korkeusluku 333 vastaa absoluuttista korkeutta 86,35 m mpy (N60-järjestelmässä).

2.3. Kaivausmenetelmät ja dokumentointi

Tutkittaviksi valitut painanteet vaaittiin ennen pintaturpeen poistoa pituussuunnassa reunoilta ja keskeltä 10 cm välein. Poikkileikkaukset vaaittiin 10 cm välein painanteiden päädyistä sekä keskeltä joka tasametriltä.

Pintaturve poistettiin lapioilla ja taso kaivettiin huuhtoutumiskerroksen pohjaan lastoilla koko painanteen alalta (taso 1). Tämän jälkeen painanteiden keskiosiin kasautunutta tummaa noensekaista likamaata poistettiin yksikkönä (taso 2). Kaikki tasot vaaittiin pintavaaituksen tapaan (vaaitustulokset on esitetty taulukkomuodossa sivuilla 8-16 sekä osittain kartoissa 4-6). Maat seulottiin pintaturpeita lukuun ottamatta. Löydöt dokumentoitiin paikoilleen yhden cm tarkkuudella. Löytöjen levintä on esitetty kartassa 3. Tasot ja kaivausalueen yksityiskohdat valokuvattiin. Kuvia otettiin mahdollisuuksien mukaan sekä dia- että digitaalikuvina.

Samanaikaisesti käynnissä olleet kaivaukset toisella kohteella aiheuttivat ongelmia kaivausten kulussa mm. välineistön (vaaituskoje, kamerat) ja työvoiman osalta. Aivan kaikkia avattuja alueita ei ehditty kaivaa loppuun asti. Kaivausten päätyttyä painanteet 2 ja 4 peitettiin muovilla ja entisöitiin. Painanne 1 peitettiin ilman muovia.

Kaivauslöydöt on luetteloitu Kansallismuseon kokoelmiin päänumerolla KM 33460 (diarioitu 28.11.2002) ja diakuvat sekä Riihimäen kaupunginmuseolle että Museoviraston arkeologian osaston kokoelmiin (numeroille 50094-50103).

3. Kaivaushavainnot ja löydöt

3.1. Painanne 1

Painanteen 1 mitat olivat noin 3,0 m x 1,6 m x 35 cm. Muodoltaan tämä pitkänomainen painanne oli säännöllinen. Pituusakselin suunta oli noin 165 goonia, suuntana luodekaakko. Painanne vietti loivasti korkeuskäyriä vastaan. Kaivauskoordinaatistossa painanne sijaitsi kohdassa $x = 500,00-502,00$ ja $y = 523,00-526,00$.

Tutkimuksia painanteessa jatkettiin vuoden 2001 tilanteesta. Tällöin avattiin 2 m² koekuoppa painanteen alaosaan, luoteispäätyyn poikittain sen pituussuuntaan nähden. Kaivaus aloitettiin paljastamalla vuonna 2001 muovilla peitetty kaivausalue.

Ennen pintaturpeen poistamista muualta painanteen alueelta tutkittava alue vuoden 2001 kaivausaluetta lukuun ottamatta pintavaaettiin pitkäittäissuunnassa kymmenen senttimetrin välein reunoista sekä painanteen keskeltä ($x = 500, 501, 502$ ja $y = 524-526$) ja poikittäissuunnassa tasametrien kohdalta kymmenen senttimetrin välein ($x = 500,00-502,00$ ja $y = 524, 525, 526$).

Pintaturve poistettiin lapioilla ja huuhtoutumiskerros poistettiin lastoilla. Kaivausalueella painanteen koillisreunassa kasvanut mänty jätettiin paikoilleen. Pintakerros oli suhteellisen ohut ja koostui sammaleista ja varpukasvillisuuden juurista. Turpeen alta paljastunut maa oli kivetöntä vaaleanharmaata huuhtoutumiskerrosta, jota poistettiin lastoilla muutaman cm kerros ruskeaan hiekkaan asti. Tumma nokinen maa jäi näkyviin ainoastaan painanteen keskiosassa noin 60 cm leveydeltä, missä se ulottui muuta aluetta syvemmälle. Näin saatu ensimmäinen taso dokumentoitiin kuvaamalla.

Toinen kerros kaivettiin yksikkönä. Tarkoituksena oli poistaa painanteen keskelle jäänyt tumma nokimaa. Hiekkanekaisen tumman maan paksuus vaihteli 8 (painanteen kaakkoisosa) ja 25 cm (luoteisosa, lähellä 2001 aluetta) välillä. Lähellä vuoden 2001 kaivausaluetta kohdasta $x = 501,60$ ja $y = 524,20$ tuli esiin noin 7 cm halkaisijaltaan oleva lohjennut kivi sekä sen läheltä painanteen keskeltä toinen noin 5 cm halkaisijaltaan ollut kivi. Muutoin maa oli täysin kivetöntä. Maan seassa oli joitain pieniä hiilenpaloja. Painanteen keskellä sen eteläosassa nokimaan alta paljastui punertavaa hiekkaa 2-5 cm kerros 30 cm halkaisijaltaan olevalta alueelta. Taso vaatiin pitkäittäissuunnassa ja poikkileikkauksista edellisen tason tapaan.

Ajanpuutteen takia painannetta ei kaivettu enää syvemmälle. Pohjalle ja reunoihin tehdyt pistot kuitenkin osoittivat, että ruskeahko maa muuttui puhtaaksi vasta noin 5-10 cm syvyydessä nyt kaivetusta tasosta. Painanteen seinämät ovat luonnollisesti sortuneet pahimmin eikä kuopan alkuperäistä muotoa ole jäljellä kuin ehkä sen alaosassa. Myös vuonna 2001 kaivettua osaa ei ehditty tutkia havaittujen kivien pohjavaaitusta lukuun ottamatta enempää. Painanteesta ei tullut löytöjä. Kaivausten loputtua tutkittu alue peitettiin ja entisöitiin.

3.2. Painanne 2

Painanne 2 sijaitsi noin kahden metrin päässä etelään edellisestä. Painanteen mitat olivat noin 2,8 m x 1,5 m x 40 cm. Muodoltaan tämä painanne oli kasvillisuudesta (lahonnut

kanto, mättäitä) johtuen ennen kaivausta epäsäännöllisen pitkänomainen. Pituusakselin suunta oli noin 245 goonia, suunnilleen koillinen-lounas. Painanne sijaitsi muista tutkituista painanteista poiketen korkeuskäyrien suuntaisesti koillispäädyn ollessa muuta aluetta hieman syvämpi. Painanne 2 sijaitsi koordinaatistossa välillä $x = 496,00-499,00$ ja $y = 525,50-529,00$.

Ennen turpeen poistoa painanne pintavaaettiin 10 cm välein reunoista ja painanteen keskeltä pitkittäissuunnassa ($x = 496,00-499,00$ ja $y = 525,50, 526,50, 527,50, 528,50, 529,50$) sekä poikkileikkauksena neljästä tasametrikohdasta kymmenen senttimetrin välein ($x = 496, 497, 498, 499$ ja $y = 525,50-529,50$).

Turve poistettiin tämän jälkeen lapioilla ainoastaan painanteen kaakkoisosasta (kohdasta $x = 496,00-499,00$ ja $y = 527,50-529,00$): koska painanne osoittautui lähes kaivauskoordinaatiston suuntaiseksi, pyrkimyksenä oli tutkia painanne puoliksi pituussuunnan mukaisesti pitkittäisprofiiliin aikaansaamiseksi.

Painanteen koillispäädystä sen eteläreunalla sijaitsi kookas mätäs, joka pintaturpeen poiston yhteydessä osoittautui lahonneeksi kannoksi. Huuhtoutumiskerros poistettiin lastoilla. Pintakerros oli paksuudeltaan noin 4-6 cm ja se koostui lähinnä sammaleista ja varpukasvillisuuden juurista. Turpeen alta paljastunut maa oli kivetöntä vaaleanharmaata huuhtoutumiskerrosta, jota poistettiin lastoilla muutaman cm kerros laikukkaaseen ruskeaan hiekkaan asti. Tumma nokinen maa jäi näkyviin ainoastaan painanteen keskiosassa noin 1,80 metrin pituudelta ja 45-50 cm leveydeltä, missä se ulottui muuta aluetta syvemmälle. Kerroksesta havaittiin kaksi noin 8 cm halkaisijaltaan olevaa kiveä (painanteen reunoissa, kohdissa $x = 497,58$ ja $y = 527,20$ sekä $x = 496,38$ ja $y = 527,30$). Näin saatu ensimmäinen taso dokumentoitiin kuvaamalla ja myös piirtämällä (karttaa ei piirretty puhtaaksi vaan sitä käytettiin lähinnä muun dokumentaation tukena jälkityövaiheessa).

Tumma nokimaa painanteen keskeltä kaivettiin toisena kerroksena pois yksikkönä. Hiekkanekaisen tumman nokimaan paksuus vaihteli 8 (painanteen lounaispuoli) ja 27 cm (painanteen koillisosa) välillä. Painanteen syvemmälle (ks. profiilikartta xx) ulottuneessa koillisosassa havaittiin pohjalla tumman nokimaan ja ruskean hiekan rajalla muutamia kiviä. Erityisesti on mainittava kohdasta $x = 497,95$ ja $y = 526,55$ esiin tullut noin 5 cm halkaisijaltaan oleva rapautunut kivi; muutkin kivet vaikuttivat tulella olleilta. Muualla painanteessa maa oli kivetöntä. Maan seassa havaittiin joitain pieniä hiilenpaloja ja osittain hiiltyneitä puunpaloja. Taso 2 vaatiin pitkittäis- ja poikkitaileikkausten kohdilta edellisen tason tapaan, mutta vain kaivetuilta alueilta.

Toisesta kerroksesta löytyi yllättäen neljä kvartsi-iskosta (KM 33460:1-4), kaikki painanteen keskiosista tumman maan ja punertavan hiekan rajalta.

Kaivausten päätyttyä kaivettuun tasoon painanteen pohjalle asetettiin muovi ennen peittämistä.

3.3. Painanne 4

Painanne 4 sijaitsi noin 6,5 m länteen painanteesta 1. Sen mitat olivat ennen kaivausta noin 3,0 m x 1,7 m x 25 cm. Säännöllisen pitkänomaisen painanteen pituusakselin suunta oli noin 165 goonia, suuntana luode-kaakko. Reunassa saattoi erottaa jälkiä mahdollista

matalahkosta reunavallia. Painanne vietti loivasti rinteen mukaisesti kohti luodetta. Painanteen luoteis- ja koillisreunalla sijaitsevat lahonneita kantoja.

Koordinaatistossa painanne sijaitsevat välillä $x = 493,00-495,00$ ja $y = 520,00-523,00$.

Ennen pintaturpeen poistamista painanne pintavaaittiin edellisten tapaan pitkittäissuunnassa kymmenen senttimetrin välein reunoista sekä painanteen keskeltä ($x = 493, 494, 495$ ja $y = 520,00-523,00$) ja poikkittäissuunnassa tasametrien kohdalta samoin kymmenen senttimetrin välein ($x = 493,00-495,00$ ja $y = 520, 521, 522, 523$).

Ensimmäiseksi pintaturve poistettiin lapioilla ja reunoilla sijainneet lahot kannot poistettiin. Pintakerroksen paksuus vaihteli 3-7 cm välillä ja koostui sammaleista, lahonneista puujäänteistä sekä kasvillisuuden juurista. Turpeen alta paljastunut maa oli kivetöntä, läikikästä vaaleanharmaata huuhtoutumiskerrosta, jota poistettiin lastoilla painanteen reunoilta muutama cm kerros ruskeaan hiekkaan asti. Tumma nokinen maa jäi näkyviin ainoastaan painanteen pohjalla sen keskiosassa noin 1,3 m pituudelta ja noin 50-65 cm leveydeltä. Näin saatu ensimmäinen taso dokumentoitiin kuvaamalla sekä vaaitsemalla se pitkittäis- ja poikkittäisleikkausten kohdalta 10 cm välein.

Toinen kerros kaivettiin yksikkönä tumman maan alueelta kaikkialta muualta paitsi luoteisosasta, johon jätettiin metrin kokoinen alue profiilin dokumentoimista varten kaivamatta. Hiekkanokkimaasta poistettiin painanteen keskeltä 10 cm (painanteen kaakkoisosasta) ja 23 cm (luoteisosasta) välillä punaisenruskeaan hiekkaan asti. Painanteen keskeltä tummassa nokimaassa kohdassa $x = 494,00$ ja $y = 521,10$ tuli esiin kooltaan noin 8 x 6 cm ollut pyöreähkö kivi. Muutoin maa oli kivetöntä. Maan seassa havaittiin myös joitain pieniä hiilenpaloja. Painanteen luoteisosaa (kohtaa $x = 493-495$ ja $y = 520-521$) ei ehditty kaivaa loppuun. Taso valokuvattiin ja vaaittiin pituus- ja poikkileikkausten osalta edellisen tason tapaan.

Painanteesta, kaivauskerroksesta 2, löytyi kaikkiaan kolme kvartssia (KM 33460:5-7). Alanumero 5 tuli painanteen keskeltä välittömästi nokimaan alta punaisenruskeasta hiekasta. Alanumero 6 (viistoteräinen kvartsikärki) löytyi painanteeseen jyrkästi viettävästä koillisosasta, likaisen nokimaan ja ruskean hiekan rajalta. Alanumero 7 löytyi läheltä edellistä.

Kaivausten päätyttyä painanteen pohjalle kaivettuun tasoon asetettiin muovi ennen peittämistä.

4. Tulokset

Alueella sijaitsevien hautamaisten painanteiden funktio, ajoitus tai yhteys alempana tasanteella sijaitsevaan kivikautiseen asuinpaikkaan ei kaivausten yhteydessä selvinnyt.

Kaivaushavaintojen perusteella tutkitut painanteet ovat suhteellisen samankaltaisia. Pitkittäisleikkauksissa painanteiden toinen pääty on erottuu selvästi muuta painannetta syvempänä kohtana (painanteet 1 ja 2, painanteessa 4 ei päätyä kaivettu loppuun; ks. kartat 4-6), johon muu painanne loivasti viettää. Muutoin vähäkivisissä kuopanteissa kivet keskittyvät painanteiden syvempään päätyyn. Osassa kiviä on havaittavissa myös mahdollisia jälkiä tulenpidosta. Painanteet näyttäisivät olevan rakenteeltaan

yhdenmukaisia huolimatta siitä, että tutkitut painanteet 1 ja 2 sijaitsevat toinen korkeuskäyriin nähden niiden vastaisesti ja toinen niiden suuntaisesti.

Painanteista havaitut kvartsilöydöt (KM 33460:1-7) viittaavat kivikautiseen toimintaan, joten kohteella saattaisi tällöin olla yhteys alemmalla terassilla osittain tutkittuun kivikautiseen asuinpaikkaan. Mahdollista on, että painanteet on aikoinaan kaivettu kivikautisen asuinpaikan läpi, jolloin löydöt ovat maan sekoittuessa joutuneet painanteiden pohjakerrokseen. Toisaalta hyvin monista tutkituista ns. ryssänhautakohteista on tullut esihistoriallisiksi ajoitettavia löytöjä. Jokaisesta tutkitusta painanteesta otettiin tummasta nokimaasta näytteeksi hiiltä, mutta sitä ei missään havaittu selkeästi mistään kiinteästä rakenteesta. Hiili on voinut joutua painanteisiin pitkänkin ajan kuluessa painanteiden vähitellen täytyessä metsäpalojen yms. seurauksena. Painanteista olisi mahdollista saada lisätietoa jatkotutkimuksissa.

Turussa 29.12.2002

HuK Juha Ruohonen

5. Vaaitustaulukot

Korkeusluvut senttimetreissä, luvut kasvavat alaspäin. Kaivausten korkeuskiintopisteen korkeusluku 333 vastaa absoluuttista korkeutta 86,35 m mpy (N60-järjestelmässä).

Painanne 1, pinta.

Y																					
526	141	142	143	143	143	145	144	146	146	145	144	143	143	143	142	140	140	140	139	138	138
	142										150										139
	144										155										139
	146										162										139
	148										165										138
	149										170										139
	149										170										139
	150										174										139
	150										176										139
	150										177										139
525	152	153	156	159	161	165	171	174	176	176	177	176	174	170	162	158	154	149	147	145	141
	151										177										139
	151										178										140
	151										180										140
	150										180										139
	148										180										138
	145										181										136
	147										183										132
	151										184										<i>pm</i>
	151										184										<i>pm</i>
524																					
			K	A	I	V	E	T	T	U		2	0	0	1						
			k	o	e	k	u	o	p	p	a		1	2							
523																					
X	502										501										500

Painanne 1, taso 2.

Y																					
526	147										152									143	
											156										
											161										
											167										
											171										
											176										
											179										
											180										
											181										
											181										
525	160	160	163	164	165	171	174	176	179	181	181	180	178	175	169	163	158	155	152	149	147
											182										
											182										
											184										
											185										
											186										
											187										
											189										
											189										
											190										
524	159										190										142
			K	A	I	V	E	T	T	U		2	0	0	1						
			k	o	e	k	u	o	p	p	a		1	2							
523																					
X	502										501										500

Painanne 1, taso 3.

Y																					
526	148										154									145	
											159										
											171										
											181										
											184										
											187										
											190										
											192										
											196										
											195										
525	161	162	163	166	166	169	179	183	191	194	196	194	190	183	173	166	160	157	154	150	148
											197										
											198										
											198										
											197										
											196										
											197										
											201										
											205										
											210										
524	161										213										143
			K	A	I	V	E	T	T	U		2	0	0	1						
			k	o	e	k	u	o	p	p	a		1	2							
523																					
X	502										501										500

Painanne 2, pinta.

X																					
496	135	134	136	140	141	142	144	146	146	146	144	144	143	142	142	140	139	137	137	137	138
	136										149										139
	138										152										140
	138										155										139
	138										158										138
	138										161										138
	139										164										137
	139										164										136
	140										165										136
	140										166										136
497	140	142	145	150	156	163	166	170	169	168	168	165	162	157	156	149	146	143	141	140	136
	138										170										137
	137										169										137
	136										172										136
	135										172										135
	136										177										137
	133										177										136
	131										177										136
	130										176										137
	131										173										138
498	132	133	138	139	141	151	160	166	169	172	171	170	167	162	154	152	146	144	140	139	138
	131										169										138
	130										163										139
	130										156										139
	130										150										139
	129										146										139
	129										142										138
	129										140										137
	130										139										137
	130										138										135
499	131	130	130	131	132	135	134	135	138	137	137	137	136	136	137	137	136	135	134	134	135
Y	527,5					527					526,5					526					525,5

Painanne 2, koillisosa, taso 2.

X												
496	142											150
												154
												157
												159
												163
												166
												168
												169
												170
												170
497	145	147	152	158	164	166	169	174	175	173		171
												172
												174
												175
												177
												179
												179
												180
												179
												178
												176
498	135	136	141	143	146	154	160	167	173	175		175
												171
												168
												159
												155
												148
												145
												143
												141
												140
499	134											140
Y	527,5					527						526,5

Painanne 2, koillisosa, taso 3.

X												
496	142											152
												156
												165
												171
												172
												174
												176
												177
												178
												179
497	148	150	157	164	166	171	181	183	182	180		181
												183
												184
												186
												192
												196
												201
												205
												205
												203
498	136	137	142	145	147	155	164	182	202	201		201
												199
												194
												161
												156
												150
												146
												144
												143
												141
499	136											140
Y	527,5					527						526,5

Painanne 4, pinta.

Y																					
523	149	149	150	151	154	156	158	163	165	163	165	163	162	160	158	159	157	152	151	148	151
	151										166										155
	149										169										154
	149										171										154
	147										174										155
	148										176										156
	149										180										156
	152										182										139
	155										183										157
	157										186										159
522	157	160	164	168	170	174	179	184	188	187	188	185	178	174	172	168	165	164	162	161	160
	157										187										159
	157										188										160
	158										190										160
	158										191										161
	157										192										162
	158										193										163
	157										193										163
	158										191										164
	158										193										164
521	158	162	161	162	169	173	178	183	187	190	192	189	183	180	178	170	170	169	167	166	165
	157										188										165
	154										186										165
	154										184										165
	152										180										164
	152										177										165
	150										174										164
	152										169										167
	157										165										169
	159										166										167
520	160	162	163	163	165	164	166	166	168	168	168	167	166	166	164	166	167	166	167	166	168
X	495										494										493

6. Diapositiiviluettelot

Hausjärvi [66] Teuronjoen suus S 2002, diapositiivit. Kuvannut J. Ruohonen. Kuvat on talletettu Museoviraston arkeologian osaston kokoelmiin numeroille 50094-50103.

Nro	Aihe	Kuvauspvm
50094	Painanne 1 kaivettuna vuoden 2001 tilanteeseen (koekuoppa 12). Kuvattu kaakkoon.	24.7.2002
50095	Painanne 4 ennen kaivausta. Mitat asetettu painanteen ympärille pintavaaitusta varten. Kuvattu luoteeseen.	24.7.2002
50096	Painanne 1. Turve kokonaisuudessaan poistettu painanteesta. Kuvattu kaakkoon.	25.7.2002
50097	Painanteesta 4 poistettu pintaturve. Kuvattu luoteeseen.	25.7.2002
50098	Painanne 2. Painanteesta kaivettiin vain kaakkoisosa pitkittäisprofiilin aikaan saamiseksi. Kuvattu koilliseen.	26.7.2002
50099	Työkuva. Painannetta 2 kaivamassa Heidi Orava. Kuvattu koilliseen.	26.7.2002
50100	Painanne 1. Toinen taso, tumma maa poistettu painanteen sisältä. Kuvattu kaakkoon.	26.7.2002
50101	Painanne 2. Toinen taso. Painanteen kaakkoisosa ulottui muuta aluetta syvemmälle. Kuvattu lounaaseen.	26.7.2002
50102	Työkuva. Painannetta 4 täytetään. Painanteen pohjalle asetettiin muovi tulevien tutkimusten varalta.	26.7.2002
50103	Painanne 4 täytettynä ja entisöitynä.	26.7.2002

Hausjärvi [66] Teuronjoen suus S 2002, diapositiivit. Kuvannut J. Ruohonen. Kuvat on talletettu Riihimäen kaupunginmuseon kokoelmiin.

Nro	Aihe	Kuvauspvm
1	Työkuva. Painanteesta 1 (vuoden 2001 koekuoppa 12) poistetaan täyttömaata muovin päältä. Kuvassa Sanna Hujanen ja Heidi Orava.	24.7.2002
2	Painanne 4 erottui maastossa ennen kaivausta hautamaisena painanteena. Kuvattu etelään.	24.7.2002
3	Painanne 1. Vuoden 2001 alue kaivettu esiin. Kuvattu pohjoiseen.	24.7.2002
4	Painanne 1. Turve poistettu koko painanteen alueelta. Vasemmalla vuoden 2001 koekuoppa. Kuvattu koilliseen.	25.7.2002
5	Painanne 2. Ennen kaivausta painanteen mittaus ja pintavaaitus. Painannetta kaivettiin puoliksi pitkittäissuunnassa. Kuvattu etelään.	25.7.2002
6	Painanne 4 turpeenpoiston jälkeen. Kuvattu luoteeseen.	26.7.2002
7	Painanne 4. Osittain toista kerrosta kaivettu. Kuvattu luoteeseen.	26.7.2002
8	Työkuva. Painannetta 2 piirtämässä Sanna Hujanen.	26.7.2002
9	Painanne 1, 2. kerros. Kuvattu pohjoiseen.	26.7.2002
10	Painanne 4. 2. kerros. Kaakkoisosan viimeinen 1 m jätetty profiiliksi. Kuvattu kaakkoon.	26.7.2002
11	Painanne 2, 2. taso. Painanteen päädyssä profiilissa, kuvassa oikealla erottuu syvämpi ja nokisempi alue. Kuvattu luoteeseen.	26.7.2002
12	Lähikuva painanteen 2 syvämmästä pohjoispäästä, luoteisprofiilista. Tumman nokimaan pohjalla erottuu muutamia palaneita kiviä. Kuvattu luoteeseen.	26.7.2002
13	Painanne 4. Kaivauslastan kärki osoittaa kvartsilöytöä (KM 33460:6; viistoteräinen kärki) painanteen reunalla tumman nokimaan ja ruskean hiekan rajalla. Kuvattu kaakkoon.	26.7.2002
14	Lähikuva edellisestä. Kvartsilöytö KM 33460:6 <i>in situ</i> .	26.7.2002
15	Painanne 2. Kvartsilöytö painanteen keskellä; lastan kärki osoittaa löytöpaikkaa. Kuvattu koilliseen.	26.7.2002
16	Lähikuva edellisestä. Kvartsilöytö <i>in situ</i> .	26.7.2002
17	Painanne 1 täytettynä ja entisoitynä. Kuvattu kaakkoon.	26.7.2002

7. Karttaluettelo

<u>Kartan nro</u>	<u>Selite</u>	<u>Mittakaava</u>
Kartta 1	Tutkimuskohteen sijainti, peruskarttaote	1:20 000
Kartta 2	Yleiskartta kohteesta Hausjärvi 66	1:1 000
Kartta 3	Kaivausalueet	1:100
Kartta 4	Painanne 1, poikki- ja pitkittäisleikkaukset	1:20
Kartta 5	Painanne 2, poikki- ja pitkittäisleikkaukset	1:20
Kartta 6	Painanne 4, poikki- ja pitkittäisleikkaukset	1:20

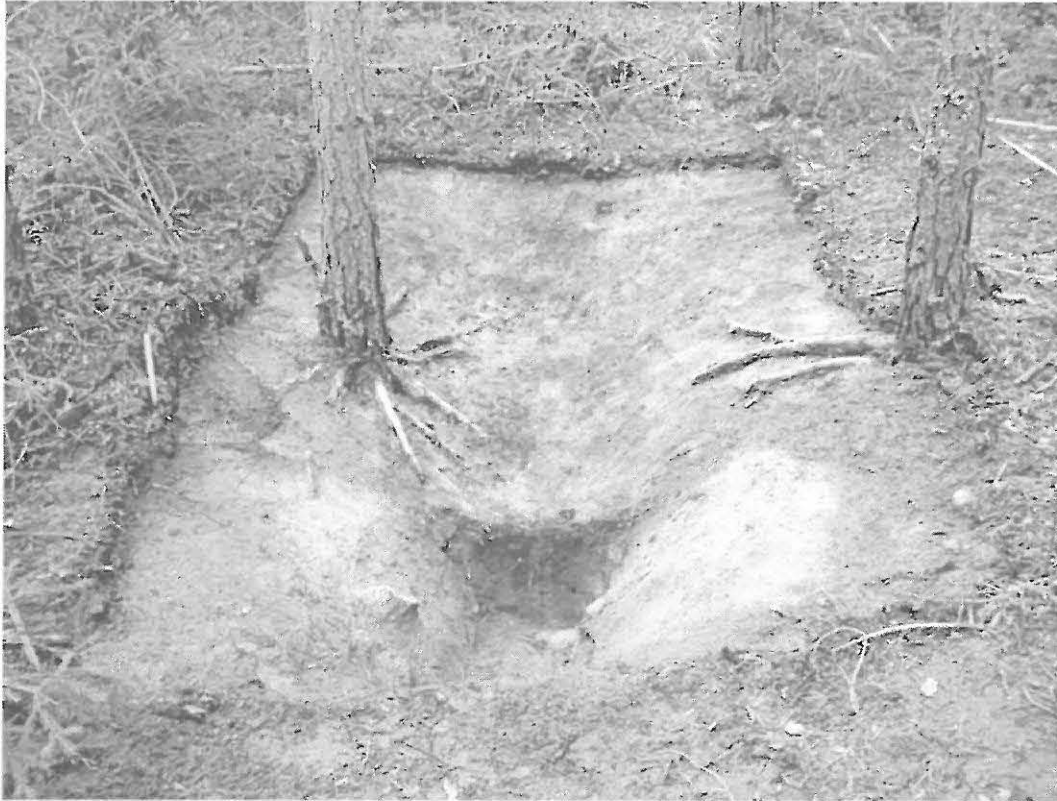
Kuvaliite:

Painanteen 1 vuonna 2001 tutkittua päätä kaivetaan esiin. Kaivamassa Sanna Hujanen ja Heidi Orava. Kuvattu kaakkoon.

Painanne 1. Vanha kaivausalue painanteen luoteisosassa paljastettuna muovin alta. Kuvattu pohjoiseen.

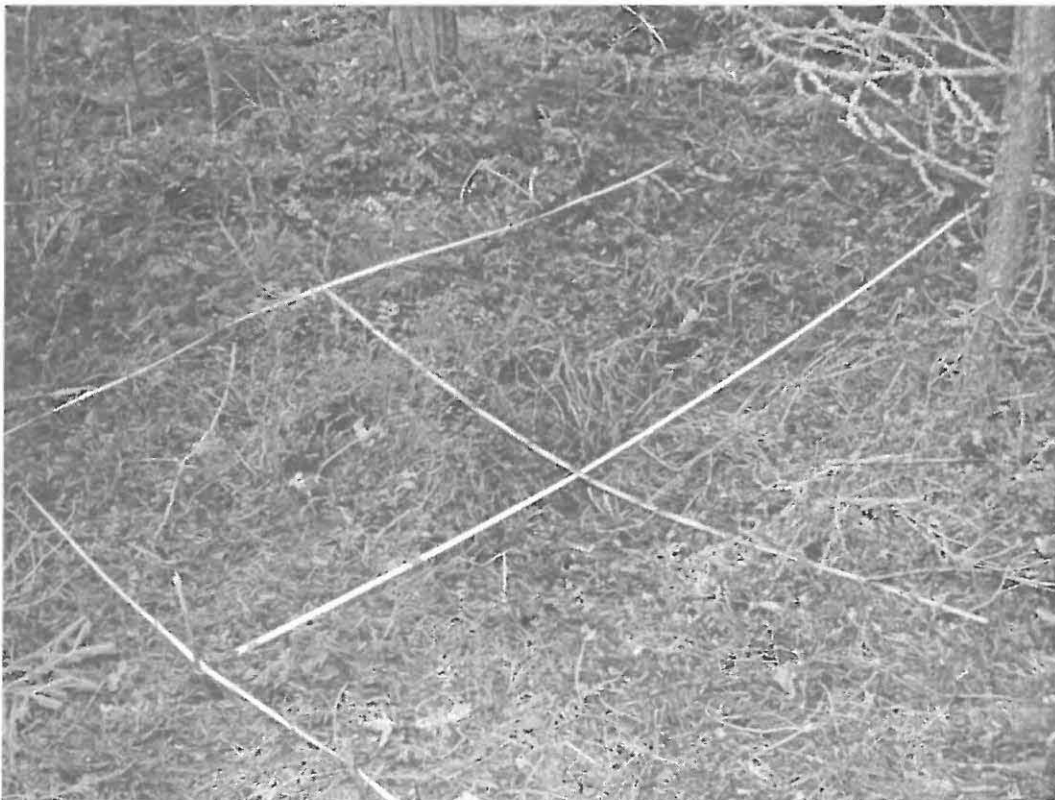
Painanne 1. Koko painauman osalta turvekerros poistettu. Tumma maa painanteen keskellä erottuu kuvassa selvästi. Kuvattu kaakkoon.

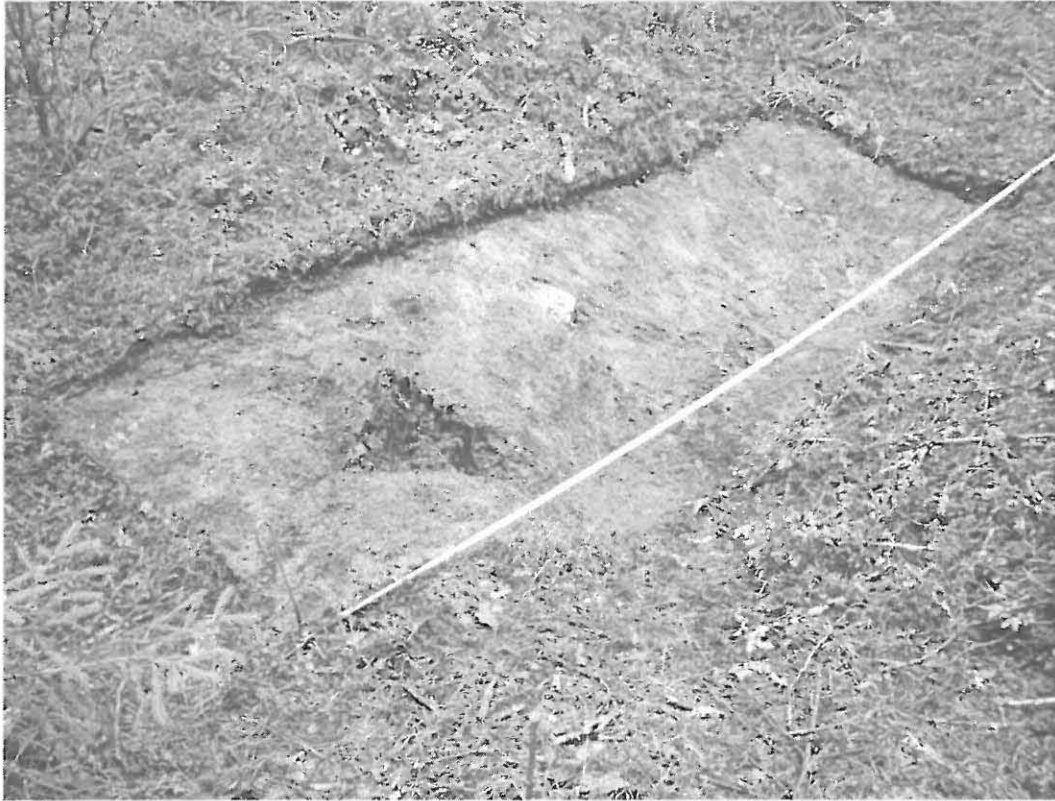
Painanne 1. Vastaava kuin edellä. Kuvattu koilliseen.

Painanne 1. Haudan keskiosan tummaa maata kaivettu yksikkönä pois. Kuvattu koilliseen.

Painanne 2 mitattavana ennen tutkimuksia. Painanne kaivettiin puoliksi pituussuunnassa pitkittäisprofiilin saamiseksi. Kuvattu etelään.

Painanne 2 turpeenpoiston jälkeen. Kaakkoisosaa kaivettu. Kuvattu etelään.

Painanne 2 kaakkoisosaa. Kuvattu koilliseen.

Painanteen 2 keskiosan pitkittäisleikkaus tasossa 2. Painanteen päädyssä on ollut syvämpi kuoppa, jonka pohjalla on havaittavissa kiviä (osa rapautuneita). Kuvattu luoteeseen.

Painanne 4 ennen tutkimuksia. Kuvattu länteen.

Työkuva. Painannetta 4 kaivamassa Sanna Hujanen ja Samu Orava.

Painanne 4 turpeenpoiston jälkeen. Painanne viettää selvästi luoteeseen rinteä suuntaisesti. Kuvattu lounaaseen.

Painanne 4 kaivettuna osittain featurena. Painanteen luoteispäättyyn jätettiin leikkausprofiili dokumentointia varten. Kuvattu pohjoisluoteeseen.

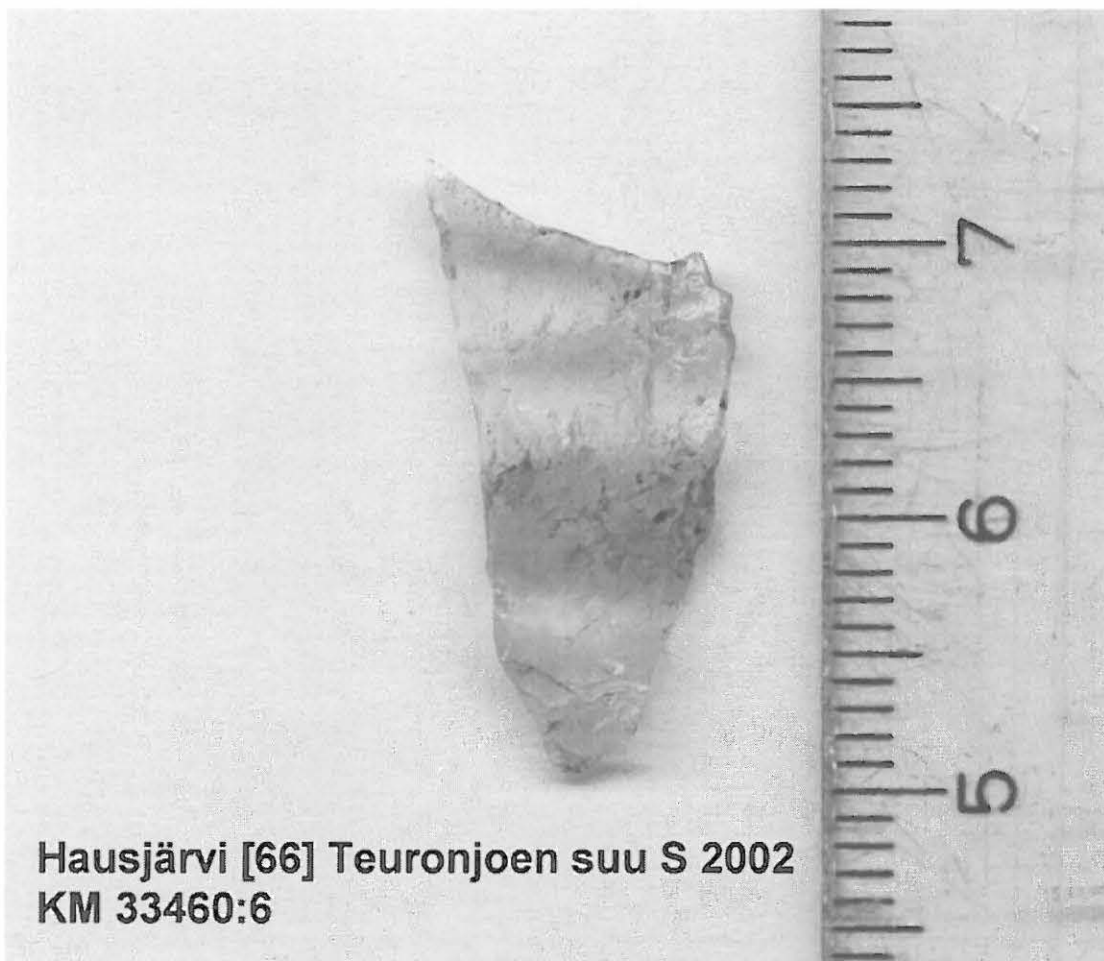
Painanteen 4 pohjalle kertynyttä tummaa maata. Poikkileikkaus, luoteisprofiili. Kuvattu luoteeseen.

Työkuva. Painanteet 2 ja 4 peitettiin muovilla ennen täyttöä. Kuoppaa täyttämässä Heidi Orava.

Painanne 1 entisöitynä tutkimusten jälkeen. Kuvattu itään.

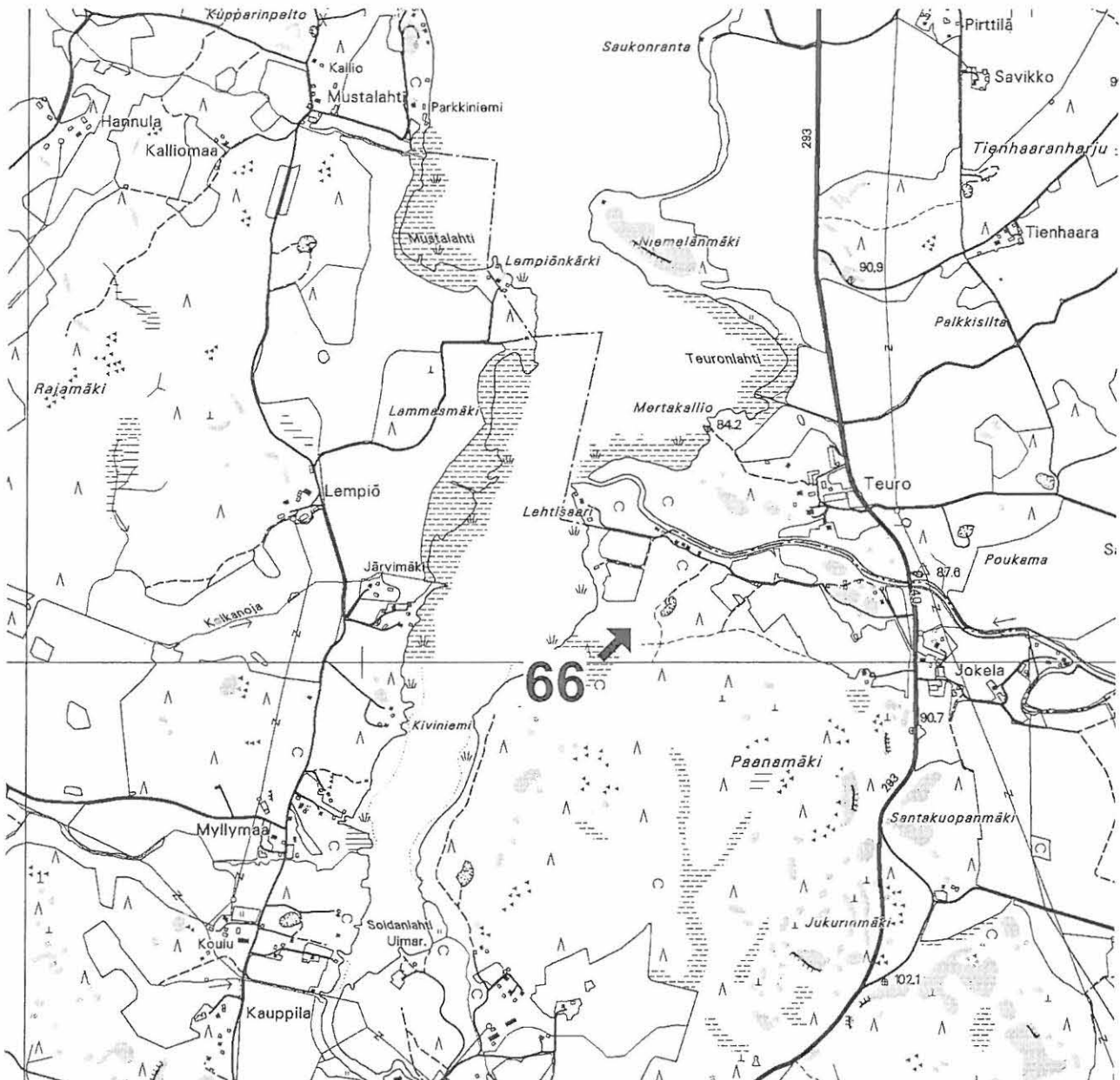

**Hausjärvi [66] Teuronjoen suu S 2002
KM 33460:6**

Painanteesta 4 tumman nokimaan ja ruskean sekoittuneen hiekan väliltä löytynyt ohut viistoteräinen kvartsikärki KM 33460:6. Muut löydöt painanteista 2 ja 4 (KM 33460:1-5, 7) koostuivat kvartsi-iskoksista.

Hausjärvi [66] Teuronjoen suu S 2002

Tutkimuskohteen sijainti

66 Hausjärvi Teuronjoen suu S $x = 6750\ 14$, $y = 2556\ 85$, $z = 85-89$

Mk 1:20 000

Pk 2133 04 HAUSJÄRVI

Pk 2133 05 HIETAINEN

Hausjärvi [66] Teuronjoen suu S 2002

Yleiskartta

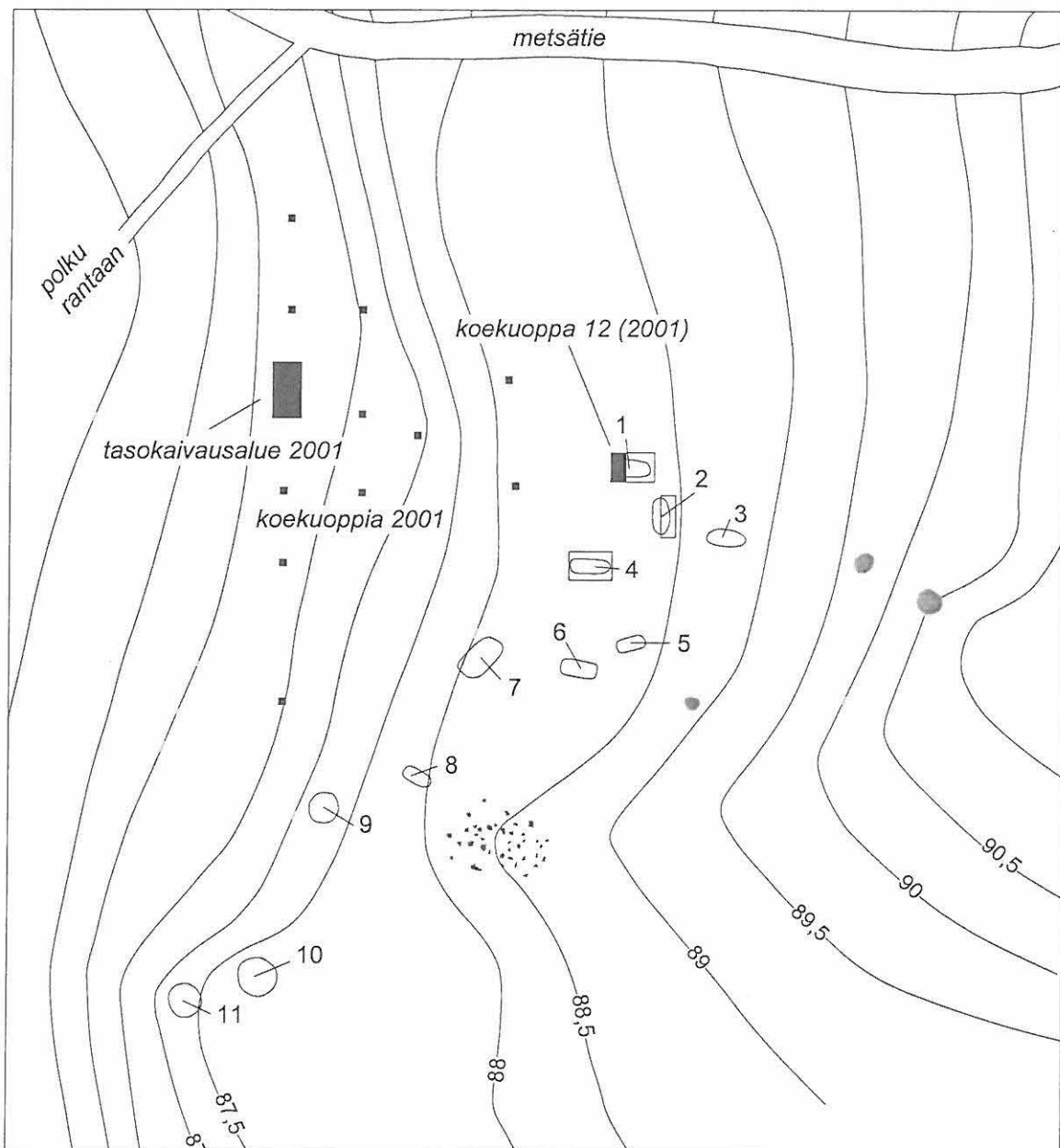
Mk 1:500

Piirtänyt A. Bilund (2001)

Puhtaaksi piirtänyt ja täydentänyt J. Ruohonen

Vuoden 2001 kaivausalueet tummennettu.

Painanteiden numerointi viittaa v. 2001 kaivauskertomuksen luetteloon.

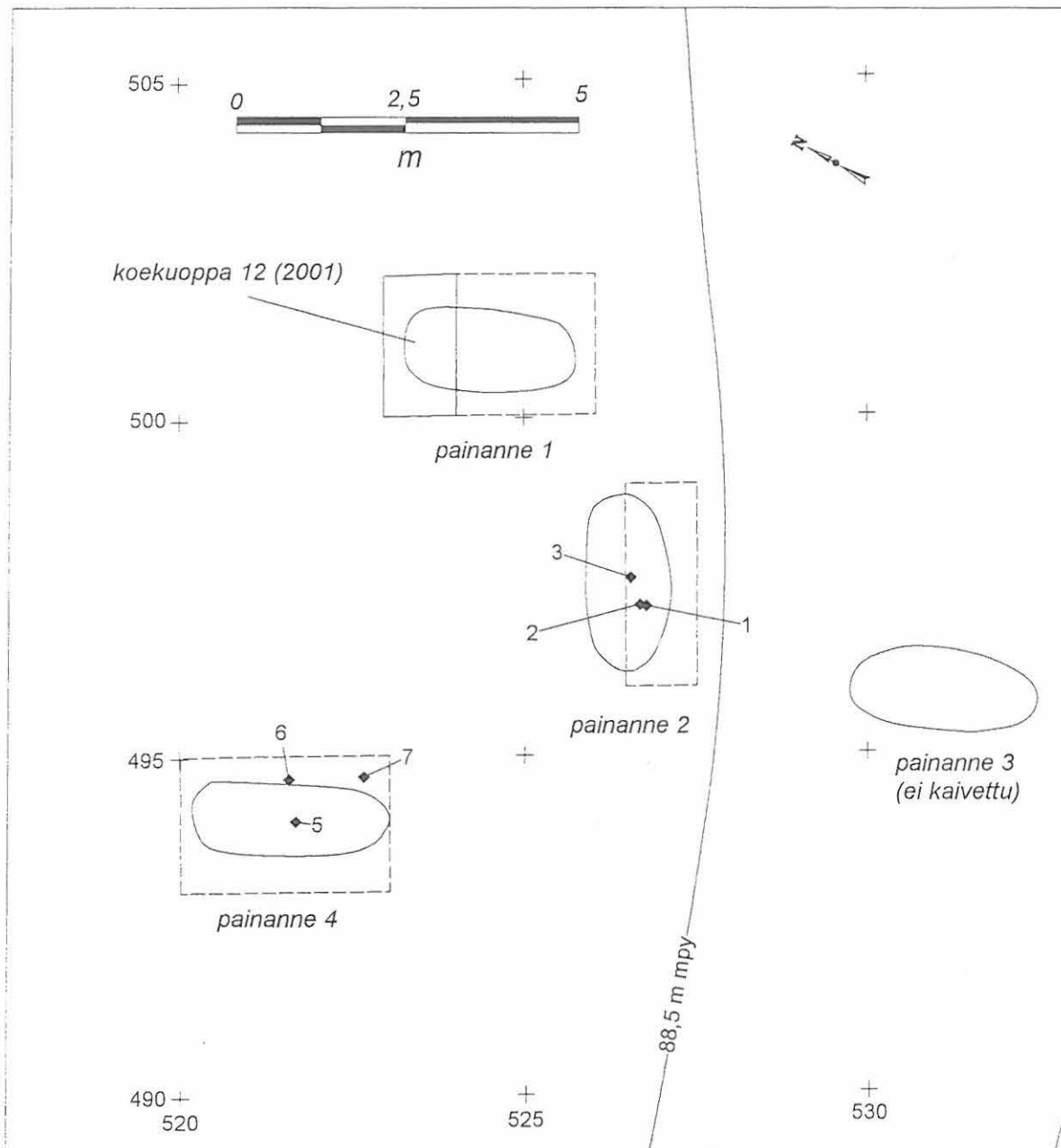

Hausjärvi [66] Teuronjoen suu S 2002

Kaivausalueet ja löydöt 2002

Mk 1:100

Piirtänyt J. Ruohonen

Koordinaatit kaivausalueen omassa koordinaatistota, x kasvaa koilliseen ja y kasvaa kaakkoon.

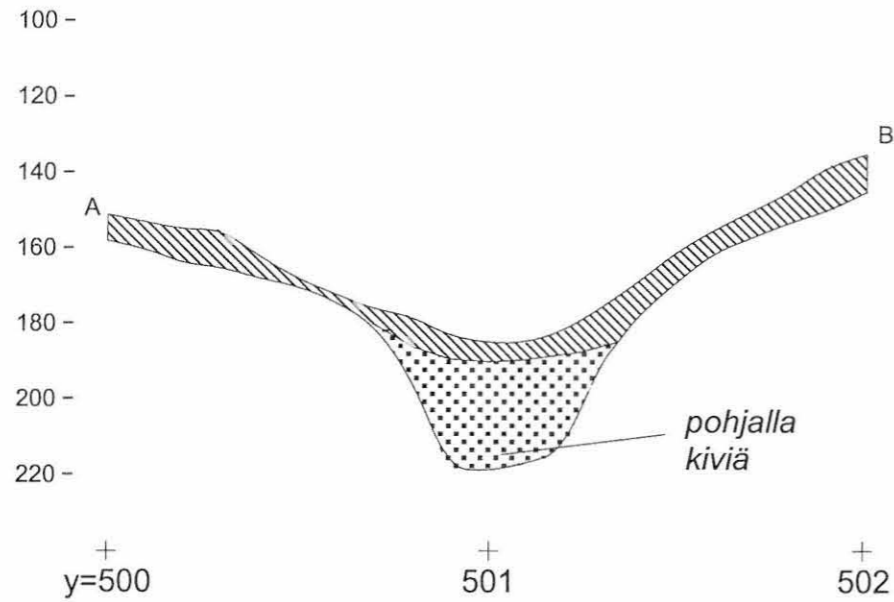
Vuoden 2002 kaivausalueet rajattu katkoviivalla.
Löytöjen numerointi viittaa löytöluetteloon (KM 33460).

Hausjärvi [66] Teuronjoen suu S 2002

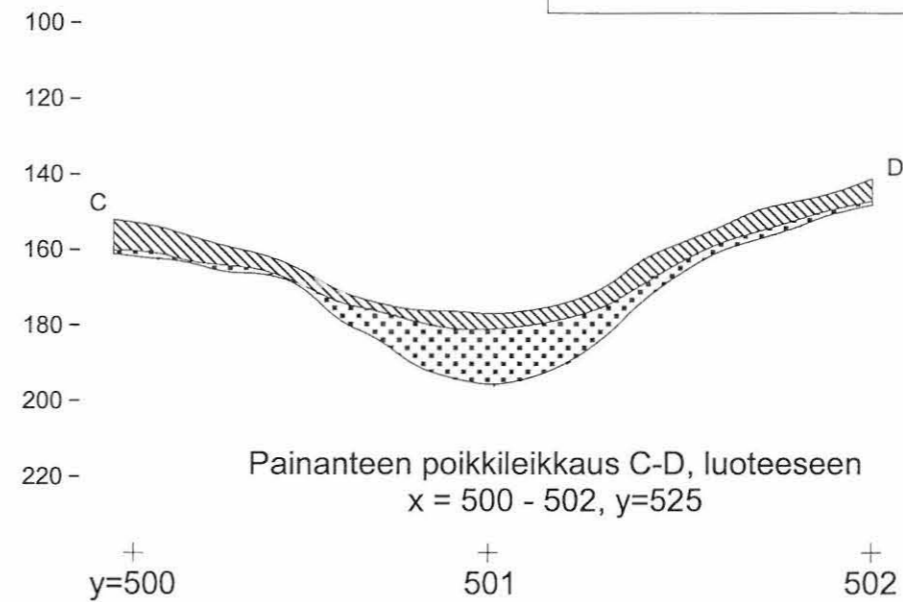
Painanne 1, poikki- ja pitkittäisleikkaukset

Mk 1:20

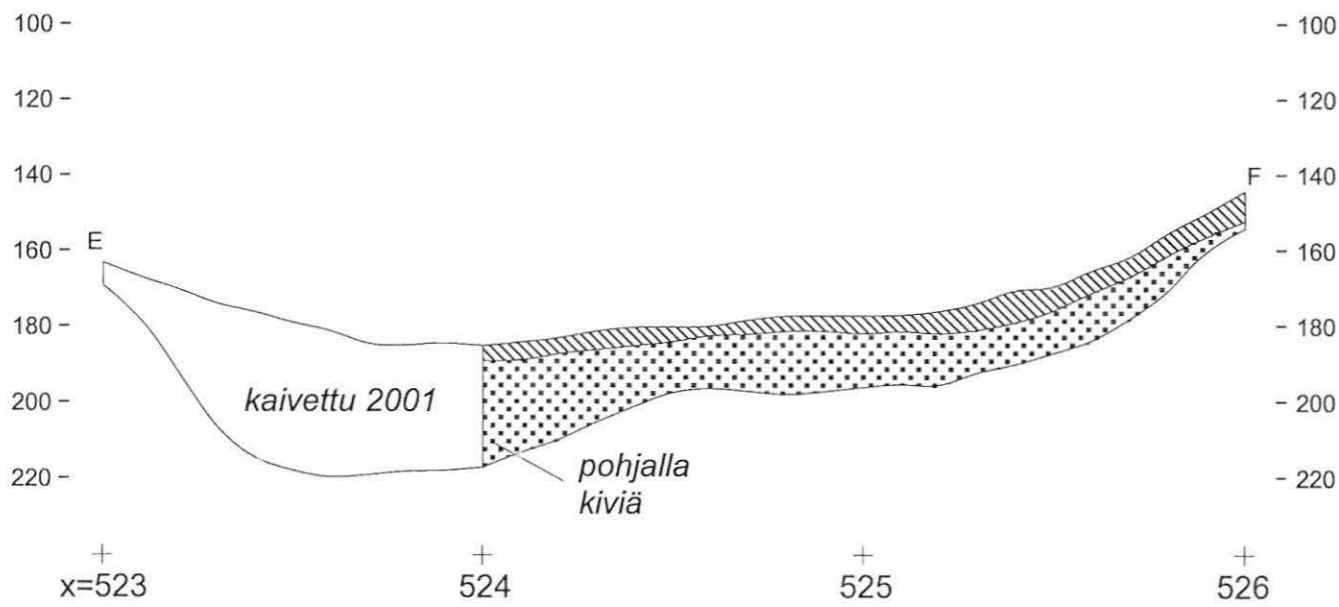
Piirtänyt J. Ruohonen

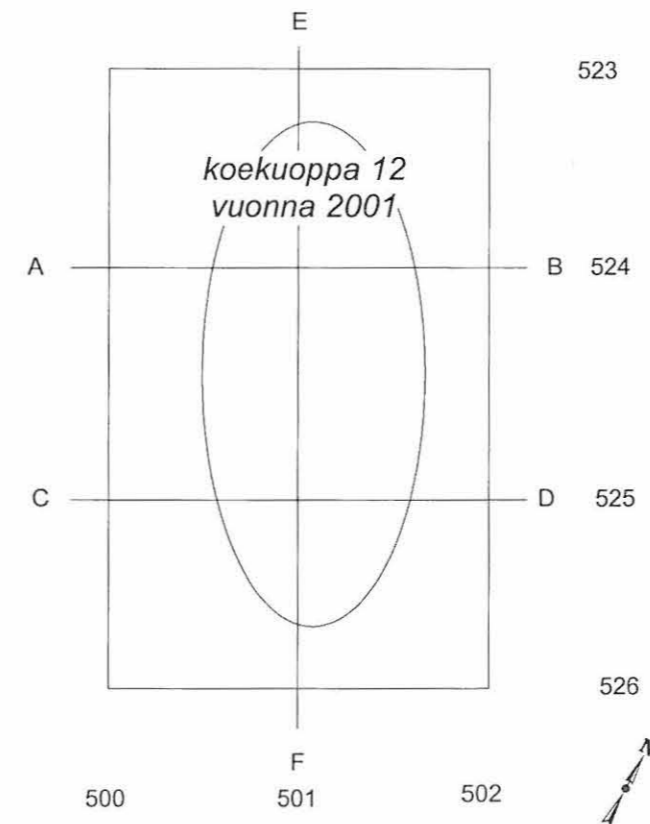
Painanteen poikkileikkaus A-B, luoteeseen
x = 500 - 502, y = 524

Painanteen poikkileikkaus C-D, luoteeseen
x = 500 - 502, y=525

Painanteen pitkittäisleikkaus E-F, koilliseen
x = 501, y = 523 - 536

Skemaattinen kartta painanteesta 1.
Mk 1:10

Koordinaatit kaivausalueen omassa koordinaatistota, x kasvaa koilliseen ja y kasvaa kaakkoon.

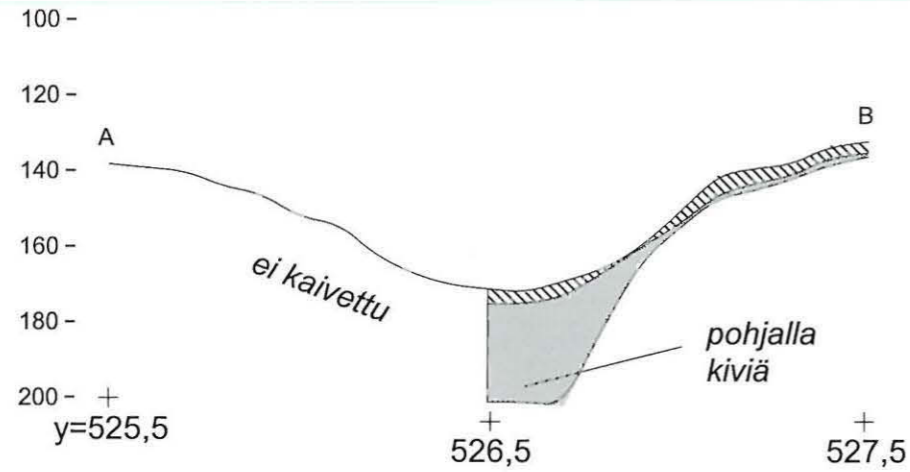
Korkeusluvut senttimetreissä, luvut kasvavat alaspäin.
Kaivausten korkeuskiintopisteen korkeusluku 333 vastaa absoluuttista korkeutta 86,35 m mpy (N60-järjestelmässä).

Hausjärvi [66] Teuronjoen suu S 2002

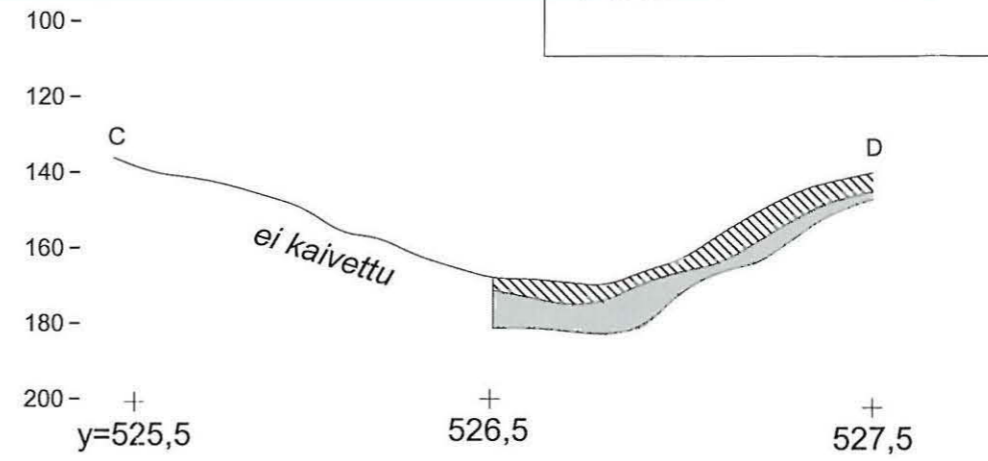
Painanne 3, poikki- ja pitkittäisleikkaukset

Mk 1:20

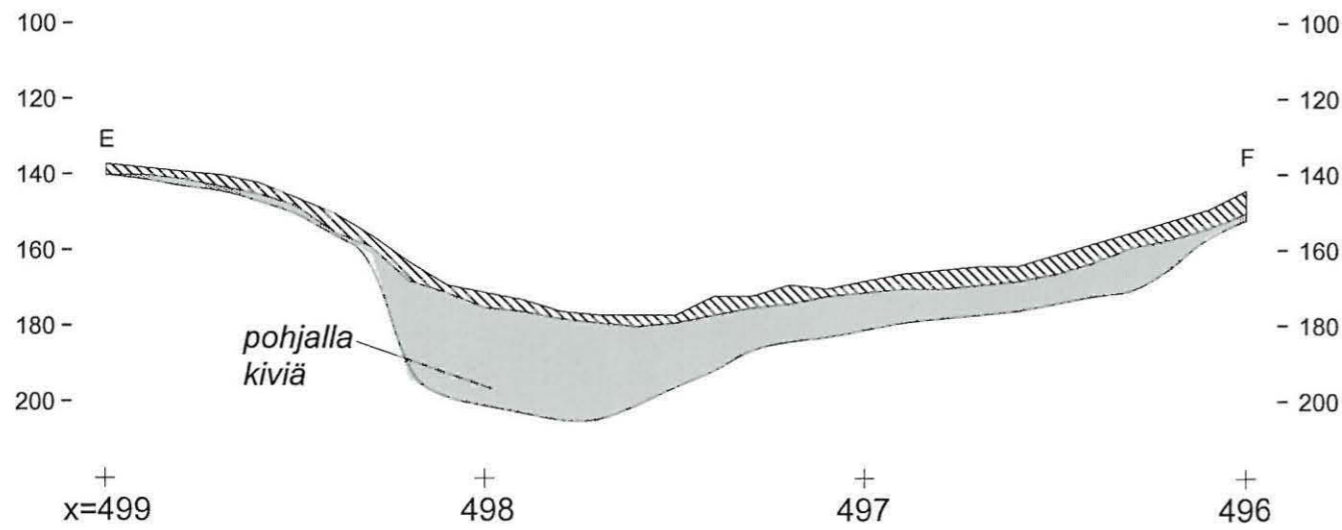
Piirtänyt J. Ruohonen

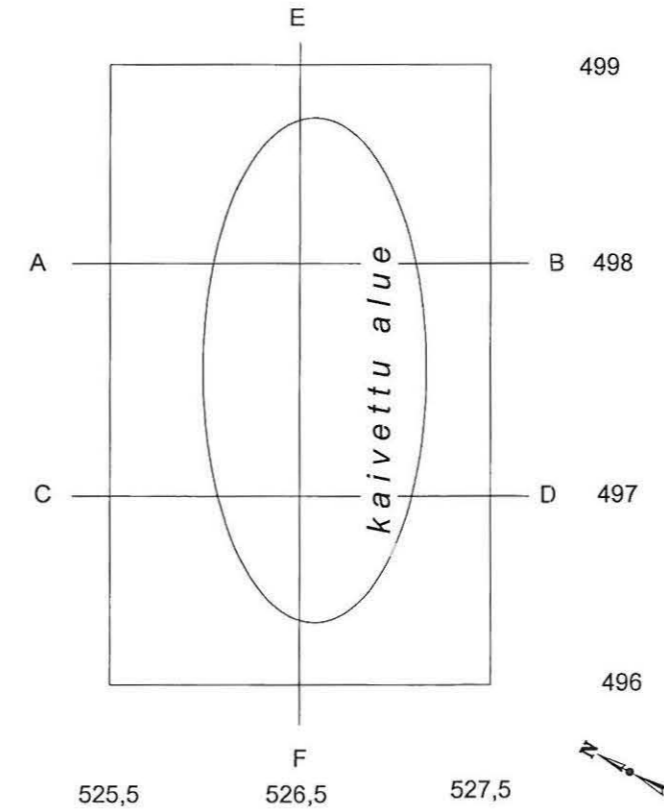
Painanteen poikkileikkaus A-B, koilliseen
x = 498, y = 525,5 - 527,5

Painanteen poikkileikkaus C-D, koilliseen
x = 497, y = 525,5 - 527,5

Painanteen pitkittäisleikkaus E-F, kaakkoon
x = 496 - 499, y = 526,5

Skemaattinen kartta painanteesta 3.
Mk 1:10

Koordinaatit kaivausalueen omassa koordinaatistota, x kasvaa koilliseen ja y kasvaa kaakkoon.

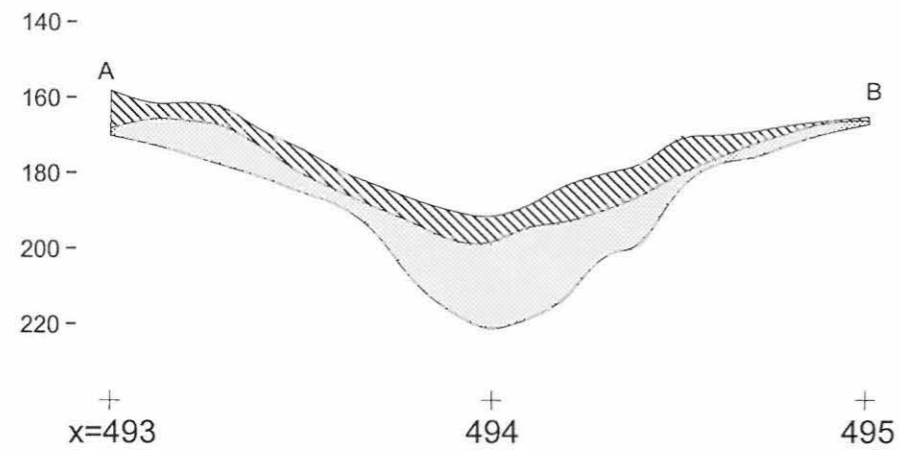
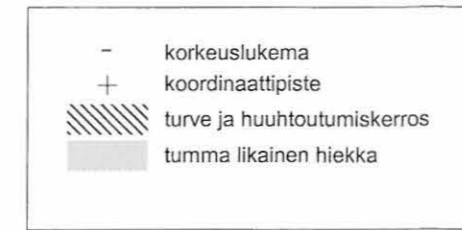
Korkeusluvut senttimetreissä, luvut kasvavat alaspäin.
Kaivausten korkeuskiintopisteen korkeusluku 333 vastaa absoluuttista korkeutta 86,35 m mpy (N60-järjestelmässä).

Hausjärvi [66] Teuronjoen suu S 2002

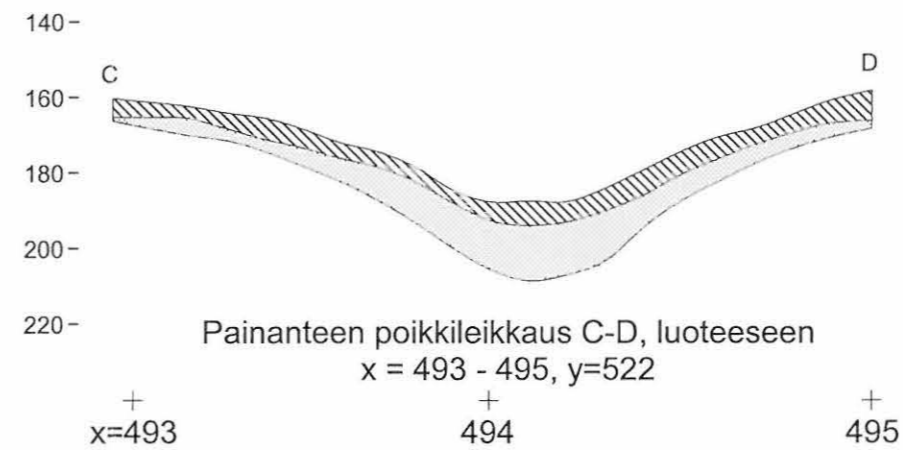
Painanne 4, poikki- ja pitkittäisleikkaukset

Mk 1:20

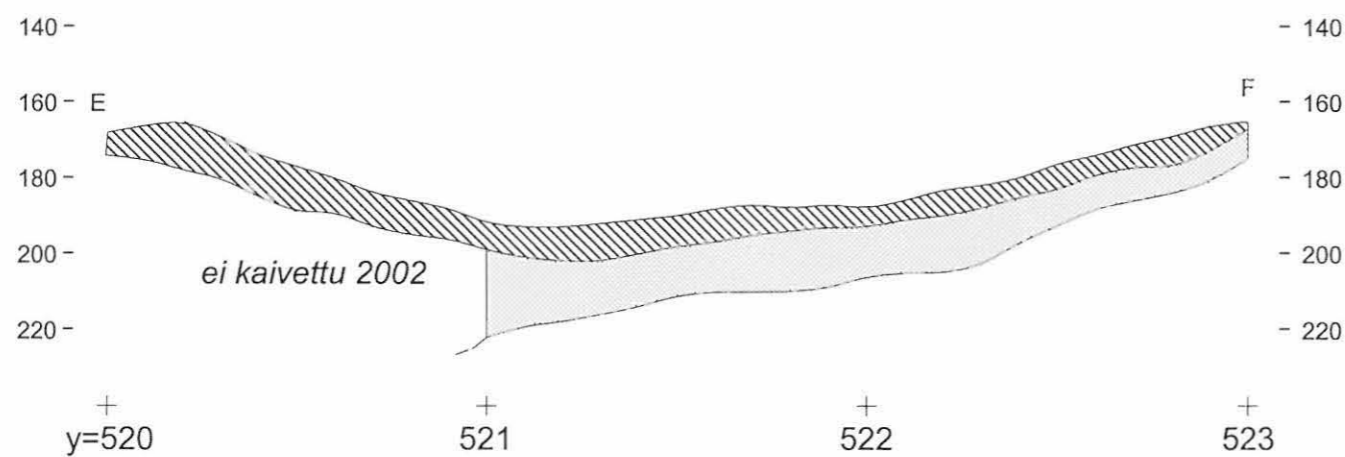
Piirtänyt J. Ruohonen

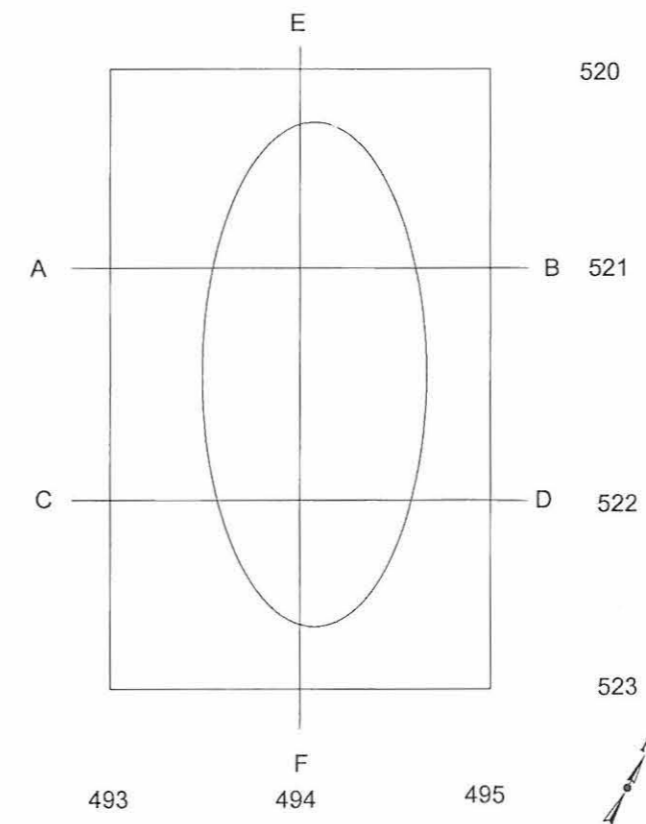
Painanteen poikkileikkaus A-B, luoteeseen
 $x = 493 - 495, y = 521$

Painanteen poikkileikkaus C-D, luoteeseen
 $x = 493 - 495, y = 522$

Painanteen pitkittäisleikkaus E-F, koilliseen
 $x = 494, y = 520 - 523$

Skemaattinen kartta painanteesta 4.
 Mk 1:10

Koordinaatit kaivausalueen omassa koordinaatistota, x kasvaa koilliseen ja y kasvaa kaakkoon.

Korkeusluvut senttimetreissä, luvut kasvavat alaspäin.
 Kaivausten korkeuskiintopisteen korkeusluku 333 vastaa absoluuttista korkeutta 86,35 m mpy (N60-järjestelmässä).

2002

KM 33460

HAUSJÄRVI [66] Teuronjoen suu S

KM 33460

Kivikautisia asuinpaikkalöytöjä, jotka otettiin talteen heinäkuussa 2002 kohteen Hausjärvi Teuronjoen suu S kaivauksessa. Kaivaus liittyi FT Heikki Matiskaisen johtamaan Esihistorian pauloissa -projektiin. Kaivausta johti Juha Ruohonen. Kaivauskertomus on arkeologian osaston top. arkistossa.

Diar. 28.11.2002.

Luetteloinut Juha Ruohonen.

Luettelo sisältää:

- al numerot 1-4: painanteen 2 löydöt
- al numerot 5-7: painanteen 4 löydöt

Painanne 2

- 1 KVARTSI-ISKOKSIA, 1 kpl, 0,2 g. x = 497,18, y = 526,78, z = 178.
- 2 KVARTSI-ISKOKSIA, 1 kpl, 0,5 g. Kvartsiittia tai kvartsiitinomaista kvartsia. x = 497,20, y = 526,69, z = 183.
- 3 KVARTSI-ISKOKSIA, 1 kpl, 0,5 g. x = 497,60, y = 526,55, z = 180.
- 4 KVARTSI-ISKOKSIA, 1 kpl, 0,8 g. Kvartsiittia tai kvartsiitinomaista kvartsia. Painanteen sisältä sen pohjoispäädystä, seuralöytö.

Painanne 4

- 5 KVARTSI-ISKOKSIA, 1 kpl, 3,1 g. x = 493, 97, y = 521,66, z = 204.
- 6 KVARTSIKÄRKI, viistoteräinen, 0,4 g. Litteästä levymäisestä kvartsikappaleesta lohkottu muodoltaan viistoteräistä nuolenkärkeä muistuttava ohut kvartsi. Ainakin kantaa ja lyhyempää reunasivua muotoiltu. Koko 23 x 10 x 1,5 mm. x = 494, 90, y = 522,67, z = 191.
- 7 KVARTSI-ISKOKSIA, 1 kpl, 10,0 g. x = 494,95, y = 521,54, z = 163.